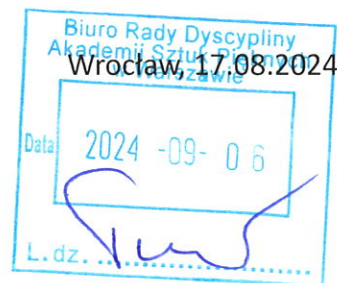

dr hab. Marek Grzyb
Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta
Wydział Grafiki i Sztuki Mediów
Katedra Sztuki Mediów

Recenzja dorobku twórczego oraz pracy doktorskiej pana magistra Antoniego Domańskiego pt.: MONOLIT przygotowana w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dziedzinie sztuki wszczętym przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Dokumentacja doktorska

Podstawą przygotowania recenzji jest komplet materiałów dostarczonych w formie papierowej i elektronicznej. Forma papierowa to:

1. Antoni Domański „Monolit”, format 150 x 210 mm, objętość 59 numerowanych stron;
2. Pismo o powierzeniu funkcji recenzenta wystawione przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie;
3. Oświadczenie o zgodności treści zawartej na nośniku elektronicznym z dokumentacją złożoną w wersji papierowej;
4. Życiorys;
5. Kopia dyplomu magisterskiego oraz suplement do dyplomu magisterskiego;
6. Wniosek promotora dopuszczenie do publicznej obrony skierowany do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie;
7. potwierdzenie uzyskania przez pana Antoniego Domańskiego kwalifikacji na poziomie 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji wystawione przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie;

Formie papierowej dokumentacji towarzyszył pendrive z cyfrowym zapisem pracy doktorskiej (w tym fotografie, projekty oraz pliki wideo) i dorobkiem twórczym w formie cyfrowego Portfolio.

Podstawowe informacje o kandydacie

Antoni Domański urodził się w Warszawie, z powodu pracy ojca wczesne dzieciństwo spędził u dziadków na Śląsku Opolskim. W latach 2006-2010 uczęszczał do Liceum Plastycznego im. W. Gersona w Warszawie (specjalność reklama wizualna). W 2010 roku rozpoczął pracę jako asystent scenografa w BreakthruFilms w Łodzi (dawny SE-MA-FOR).

Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 2010-2015, na Wydziale Grafiki w specjalności Multimedia. W ramach programu Multimedialnej Specjalności Międzywydziałowej (MSM) w latach 2013-2015 studiował na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. W roku 2015 uzyskał tytuł magistra sztuki. W tym samym roku rozpoczął pracę w macierzystej katedrze w Warszawskiej ASP.

Działalność twórcza - osiągnięcia artystyczne

Cyfrowe Portfolio udostępnione w dokumentacji prezentuje Antoniego Domańskiego jako artystę skupiającego się na tworzeniu instalacji interaktywnych, obiektów i realizacji graficznych. Do portfolio zostały załączone także realizacje projektowe i filmowe w postaci show reel. Realizacje te ujawniają wysoki poziom projektowy oraz zawansowanie techniczne w opanowaniu materiału filmowego.

W rozdziale portfolio - *Wybrane wystawy i wystąpienia* autor zaprezentował listę osiemnastu aktywności które zamieścił jako dowód działalności artystycznej. Są to w większości wystawy indywidualne i zbiorowe. Wśród nich jest jedna publikacja Terytorium 2014 (niestety nie została udostępniona w dokumentacji). Na liście figurują też sympozja naukowe: Antropocen i misja transformacji - sympozjum PAN, Paryż, 2022, sympozjum naukowe Małe Rzeczy – Gdańsk 2020,

konferencja naukowa Filmowe Psycho -Tropy, Katowice, 2017, lecz autor nie opisał w jakim charakterze brał w nich udział.

Z listy tej na uwagę zasługuje udział w Trsic Multimedia Residency – Trsic, Serbia, 2018 które jak pisze autor było rodzajem katalizatora do kolejnych realizacji artystycznych.

Z zaprezentowanego w portfolio zbioru prac na wyróżnienie zasługuje instalacja: „The Goat” (2015). To interaktywna instalacja przypominająca stertę niepotrzebnych przedmiotów oraz groteskowej komódki. Wysuwanie szuflad komody powoduje aktywowanie elementów zbioru – światłem, dźwiękiem i projekcją. Jak pisze autor realizacja ta odnosi się do wspomnień i wyobrażeń jakie mamy zgromadzone w naszym archiwum czyli mózgu.

Drugą istotną pracą jest multimedialna instalacja z cyklu *Monumencik* (2016) w której autor zaprasza widzów do kooperacji z dziełem, co umożliwi im sterowanie/zakłócanie oświetlenia w czasie trwania wystawy.

Bardzo interesujący jest też cykl obiektów przestrzennych *Be lake water* (2018-2019) w którym autor mistrzowsko operuje formą elementów ich fakturą i kolorem. Budując pełne surrealistycznego uroku wysmakowane formy nawiązujące do poruszającej się wody. Prace te to pokłosie doświadczeń z rezydencji artystycznej w serbskim Trsic’u, gdzie miejscowi ludzie z prostych elementów (cegły, rury, dachówki, glazura) budowali ujmująco artystyczne ujęcia wody, tworząc pośród leśnych ścieżek niezliczone autorskie projekty.

Praca doktorska

W skład pracy doktorskiej wchodzi dysertacja pt. „Monolit” w postaci publikacji broszurowej, liczącej 60 stron wraz bibliografią. Dysertacja ta jest rodzajem teoretycznego wprowadzenia do zaprezentowania wieloelementowej instalacji audio-wizualnej z elementami interaktywnymi pt. „Monolit”. Dodatkowo pracę uzupełniają pliki cyfrowe prezentujące proces projektowy i działające instalacje.

Praca doktorska „Monolit” podzielona jest na części (trzy instalacje) i rozplanowana na osobne pomieszczenia.

Autor wybrał trzy elementy – symbole i uczynił z nich główną oś do interpretacji dzieła. Są to studnia, monolit i rury. Jak sam pisze – „chcę je zaprezentować w sposób minimalistyczny, z jak największym polem do interpretacji przez odbiorcę”.

Pierwsza instalacja „Studnia” składa się z platformy o wymiarach 1m x 1m x 20cm. Na jej środku ustawiony jest biały postument, na którego zwieńczeniu znajduje się kształt przywodzący na myśl urnę, szkatułkę lub wazon. Gdy widz zajrzy do środka zobaczy tunel, a na jego dnie odbicie. Im dłużej odbiorca wpatruje się w „lustro wody”, tym bardziej zaczyna ono drgać, uniemożliwiając identyfikację.

Jak sam pisze w opisie dzieła – „To wyłożony maleńkimi cegłami tunel, przejście, a może luneta, przez którą widzimy inny, równoległy świat. Który z nich jest bardziej prawdziwy?”.

Zastosowanie symbolu wody ma według autora odniesienie w filozofii dalekiego wschodu która twierdził, że woda jest ucieleśnieniem skromności - naturalnie znajduje sobie drogę do najniższego punktu swojego otoczenia.

Gdy woda jest niezmacona, wiernie odzwierciedla swoje otoczenie - mając umysł spokojny, uzyskujemy klarowny i prawdziwy obraz świata.

Druga część zatytułowana „Monolit” to projekcja na ekran o wymiarach dwa na cztery metry. Przedstawia ona nieustannie toczący się owalny blok wykonany z materiału przypominającego surowy beton lub skałę.

Inspiracją do tej części instalacji był tzw. dysk Eulera – w jego ostatniej fazie ruchu. Paradoksalnie, im dysk dłużej się kręci i jest bliżej zatrzymania, tym szybciej się obraca. Jeśli można by wyeliminować tarcie ruch ten trwałby wiecznie. Dla autora najciekawszym był rodzaj zawieszenia pomiędzy dwoma stanami - ruchem a statyką. Autor rezygnuje z zatrzymania dysku na rzecz nieskończoności i nieustannego oczekiwania.

Drugim ważnym elementem tej części instalacji jest dźwięk, ma on wywoływać odczucie obcowania z wielotonowym poruszającym się kamiennym kręgiem. Jak pisze Autor – „Ma przypominać odgłos przesuwanej płyty grobowej, która nad każdym z nas kiedyś ostatecznie się zatrzyma”. Instalacja Monolit ma wywołać wrażenie przytłoczenia, które odczuwa się tuż przed poznaniem wyczekiwanej informacji. Efekt ten oprócz projekcji i dźwięku wzmacnia sceniczne, punktowe oświetlenie na wystawie.

W tej części instalacji Autor nawiązuje do koncepcji kompozytora Zygmunta Krauzego która głosi że to, co słuchacz usłyszy w pierwszych sekundach trwania utworu, ma z nim zostać do końca.

Ideą podejścia Krauzego, było stworzenie instalacji dźwiękowej, do której mógł wejść zwiedzający. Najważniejszym jego założeniem było zarzucenie prezentowania muzyki w sali koncertowej o danej godzinie i długości trwania na rzecz udostępnienia jej odbiorcy od rana do wieczora; ciągle działającej.

Trzecią częścią dzieła jest instalacja pt. „Rury”. To pięć lewitujących poziomo rur zawieszonych w przestrzeni. Rury mają średnicę 27,5 cm i długość 260 cm. Rozmiar taki i umieszczenie ich na wysokości wzroku widza daje wrażenie dyskomfortu i zagrożenia gdyż daje złudzenie obcowania z działem czołgu lub wyrzutnią rakiet.

Wraz z przemieszczaniem się widza, z rur wysyłany jest snop światła i odtwarzane są losowe odgłosy wody, jak dźwięk deszczu, prysznic, wody w szklance, kapania z kranu.

Według Autora ma to sugerować bezrefleksyjne funkcjonowanie ogółu społeczeństwa, konsumpcjonizm, obojętność na dobro środowiska naturalnego, co jest nieuchronnym i toczącym się jak głąz samobójstwem naszej cywilizacji.

Jak Autor pisze – „konstrukcja z rur ustawionych w pozornym nieładzie, zainspirowane zostało grą w bierki, gdzie patyczki rozrzucone są ręką gracza i której celem jest uporządkowanie przestrzeni”.

Instalacja „Rury” jest rodzajem syntezy dwóch wcześniejszych części, łącząc w sobie motyw studni, wody i wszechobecnego dźwięku. Za pozornie prostą interakcją z instalacją, kryje się skomplikowany mechanizm jej działania. Impuls jaki daje poruszający się człowiek uruchamia czujnik sprzęgnięty z elektroniką sterowaną poprzez program komputerowy. Jak pisze „Jest to metafora błahego, przypadkowego oddziaływania człowieka na skomplikowane mechanizmy natury i skłaniająca do refleksji nad zakresem i sensem tej ingerencji, której efekty są nieprzewidywalne”.

Podsumowanie

Praca doktorska pod tytułem „Monolit” jest wypadkową doświadczeń artystycznych Antoniego Domańskiego. Jest rodzajem sumy jego dotychczasowych doświadczeń artystycznych. Ich zapowiedzi i pewnego rodzaju intuicje widoczne są we wcześniejszych jego pracach.

Tu wymienięby interaktywne instalacje z lat 2015-16 czy cykl obiektów „Be lake water” (2018-2019).

Tworząc instalację *Monolit* Antoni Domański „zaprojektował” przestrzeń dla działań. Przygotował scenariusze (role) oraz stworzył środowiska w jakich porusza się odbiorca. Świadomie ograniczył użyte środki wyrazu do tych niezbędnych. Zrezygnował z prób przedstawień a skupił się na kształtach, formie, ruchu, świetle i dźwięku oddając im główne role.

Wybrał proste wyraziste symbole studni, monolitu i zbioru rur, które zaprezentował w minimalistycznej formie.

W każdej z trzech części instalacji Domański inaczej sytuuje odbiorcę. W części „Studnia” w pozycji kreatora – to jego ciekawość jest sensem interakcji z dziełem. W przypadku części „Monolit” daje mu rolę pasywnego odbiorcy który jest „przygnięciony” projekcją i dźwiękiem. W części „Rury”, która wydaje się syntezą poprzednich części- odbiorca aktywnie tworzy i uruchamia Instalację, lecz efekt jego działania jest losowy, niezależny od niego.

W swojej dysertacji Antoni Domański oszczędnie opisuje przemyślenia i idee stojące za powstaniem realizacji doktorskiej. Pisze - „Uważam, że dzisiejszy świat, składający się z coraz szybciej następujących po sobie obrazów i informacji, wyczerpał struktury narracyjne. Jest to swoisty fast food informacyjny”, kolejny cytat - „człowiek współczesny potrzebuje nowego języka”.

Część „Rury” tak charakteryzuje - „Jest to metafora błahego, przypadkowego oddziaływania człowieka na skomplikowane mechanizmy natury” i „Ma sugerować bezrefleksyjne funkcjonowanie ogółu społeczeństwa... obojętność na dobro środowiska naturalnego co jest nieuchronnym i toczącym się jak głąz samobójstwem naszej cywilizacji”.

Te wypowiedzi jak i tytuł nadany dziełu doktorskiemu „Monolit” (według słownika PWN monolit oznacza jednolity blok kamienny, coś, co stanowi jednolitą, zwartą i spójną całość) rzucają światło na idee powstawania tej instalacji.

Autor postuluje oczyszczenie języka wizualnego z przedstawień i prezentacji tematów aktualnych. Najważniejsza jest jedność i klarowność form aby nie zaburzać przekazu dzieła. Autor zrealizował instalacje tak, aby jak sam mówi - „były pozbawione przeładowania i przeintelektualizowania. By pobudzić i pomóc wybrzmieć wybranym przez niego tematom jak ciekawość, samotność, lęk czy obojętność”.

Antoni Domański w swojej twórczości dużo zainteresowania poświęca wodzie - jej stanom, formom czy jej znaczeniu w kulturze i myślę że jedna z jego wypowiedzi celnie oddaje założenia jego dzieła doktorskiego - „Gdy woda jest niezmacona, wiernie odzwierciedla swoje otoczenie - mając umysł spokojny, uzyskujemy klarowny i prawdziwy obraz świata”.

Praca doktorska pana Antoniego Domańskiego pod tytułem „Monolit” stanowi interesujące ujęcie poruszanego problemu powrotu do idei stworzenia nowego języka, do klarowności wypowiedzi i formy, do jedności użytych środków wyrazu (obraz i dźwięk).

Zmiany sytuacji odbiorcy dzieła interaktywnego pozwalają Domańskiemu jeszcze lepiej oddać zamierzenia autora. Także użycie i odpowiednie ukrycie zawansowanych technik interaktywnych i oprogramowania pomaga w precyzyjnym ukierunkowaniu doświadczeń interaktora.

Z połączenia tych elementów powstała jedna wspólna opowieść. Mimo iż dotyczy abstrakcyjnych pojęć i odczuć jak ciekawość, samotność, lęk czy obojętność, to dotyka uniwersalnych tematów, np. sytuacji jednostki we współczesnej cywilizacji, ingerencji w mechanizmy natury, czy wyczerpywania się struktur narracyjnych w obliczu przyspieszającego obiegu obrazów i informacji.

Antoni Domański swoje działania artystyczne traktuje jako rodzaj procesu, gdzie zainteresowanie kolejnymi tematami idzie w parze z rozwijaniem i poszerzaniem zarówno własnego języka artystycznego jak też warsztatu.

W jego działaniach widoczna otwartość na eksperyment i zmiany jakie niosą możliwości związane z rozwojem technologii. Autor lokuje swoje zainteresowanie w nowych mediach i czerpie z ich artystycznych potencjałów.

Jest artystą świadomym możliwości i środków jakimi się posługuje. Wszystkie doświadczenia artystyczne autora wyraźnie wpływają na siebie, dając bardzo dobre rezultaty w postaci interaktywnych instalacji.

Konkluzja recenzji

Po przeanalizowaniu rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Monolit” i dokumentacji dorobku mgr Antoniego Domańskiego stwierdzam, że przedłożona mi do oceny praca stanowi oryginalne dzieło artystyczne, w pełni spełniające wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.). Wnioskuje zatem o nadanie panu mgr Antoniemu Domańskiemu stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

Zwracam się do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie z poparciem wniosku o nadanie panu mgr Antoniemu Domańskiemu stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki.

dr hab. Marek Grzyb